Poštnina plačana v gotovini. IZHAJA VSAK TOREK, ČETRTEK IN SOBOTO. Cena posamezni številki Din 1·50.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici štev. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI. Telefon št. 2552. LJUBLJANA, v četrtek, dne 22. novembra 1928. Telefon št. 2552. ŠTEV. 138.

Nekaj o trgovskih potnikih.

Od trgovca iz P. smo prejeli naslednji dopis:

»Pred dnevi se zglasi v moji trgovini potnik, ki mi je ponudil nov modni predmet, specialiteto neke inozemske tovarne. Ker sem zapazil, da je ta potnik, še predno je obiskal mene, ponujal isti predmet privatnikom od hiše do hiše, sem ga vprašal, da-li so mu predpisi glede zbiranja naročil in detajlnega potovanja znani. Po odgovoru potnikovem se je med nama razvila kratka debata, na podlagi katere sem ugotovil, da niso bili potniku znani niti prepoved zbiranja naročil pri privatnikih, niti drugi predpisi, ki so bili še pred tedni razglašeni glede trgovskih potnikov. Naravno, da sem ponudbo takega potnika zavrnil in mu zagrozil, da ga takoj prijavim orožnikom, če bi s svojim nedopustnim poslovanjem ne nehal.

Navedel sem ta slučaj, ker sem prepričan, da je takih potnikov pri nas mnogo in da bi bilo v interesu najuspešnejše samoobrambe potrebno, da se pri obiskih potnikov vedno prepričamo, ali stoji pred nami pravi trgovski potnik ali šušmar. Ne mislim, da bi bila taka akcija v interesu razčiščenja razmer v vrstah trgovskih potnikov. To delo prepuščam drugim, merodajnejšim faktorjem, predvsem Društvu trgovskih potnikov in se hočem omejiti le na obrambo interesov trgovca. Menim, da pritožbe proti nedopustnemu detajlnemu potovanju ne bodo nehale, če se proti takemu početju ne bodemo sami ščitili in nikdo mi ne more zameriti, niti potnik, niti njegova tvrdka, če odklonim ponudbo človeka, ki s svojim poslovanjem trgovcu najbolj škoduje. Ni težko prepričati se, če je potnik o najnavadnejših predpisih, ki se tičejo predvsem njega samega, informiran. Če ni, je dolžnost slehernega trgovca, da takega potnika primerno odslovi! Konsekventno izvajanje take prakse, bi rodilo najboljše uspehe in bi bilo v korist slehernemu trgovcu, posebno pa trgovcu v industrijskih krajih, kjer se potniki postavijo kar pred tovarno, da založijo delavce neposredno z vsem mogočim blagom. Domačim producentom in veletrgovcem bi bilo pa priporočiti, da ne pustijo na potovanje nameščenca, če ne pozna potrebnih predpisov. Početje takega potnika bi utegnilo imeti za tvrdko samo najtežje posledice.«

Prepričani smo, da se bo z gornjim nasvetom tovariša iz P. v celoti strinjal vsak trgovec. Z naše strani bi samo še svetovali, da se potnika, kojega se je zalotilo pri nabiranju naročil na blago pri privatnikih, takoj naznani oblastvu. O predpisih glede detajlnega potovanja smo v našem listu pisali dovolj, zato ne zasluži potnik, ki se za to ni doslej pobrigal, prav nikake prizanesljivosti. Pričakovati bi bilo pač, da bo vsak slovenski potnik že iz lastnega interesa vsaj površno pregledal vsako številko »Trgovskega lista«, ki prinaša prav za potnike toliko koristnega informativnega gradiva!

Samoupravne davščine pri odmeri bodoče posebne pridobnine (društvenega davka).

V povojni dobi so posebno pridobnino, to je davek, katerega plačujejo javni računodaji zavezana podjetja, prekomerno poviševale samoupravne davščine, ki se pobirajo na ta davek. Samoupravne davščine niso ostrile davka samo neposredno s svojim visokim odstotkom, ampak tudi posredno s tem, da so se naslednje leto prištevale v osnovo za odmero društvenega davka. Podjetja so morala plačevati eno leto na davek visoke samoupravne davščine, drugo leto pa od teh davščin še posebno pridobnino in znova samoupravne davščine.

Narodna skupščina je uvidela, da je tak položaj nevzdržen, pa je s členom 175. finančnega zakona določila, da se smatrajo pri odmeri posebne pridobnine poleg pribitkov, ki so bili uvedeni med vojno in po vojni za režijske stroške tudi vse občinske, mestne, sreske, okrožne in oblastne doklade. Narodna skupščina je s tem uveljavila načelo, da plačilo samoupravnih davščin v enem letu ne sme drugo leto poviševati izmere društvenega davka.

Temu načelu je ostala Narodna skupščina zvesta tudi v novem zakonu o neposrednih davkih. V členu 82., št. 1. zakona je določila, da se pri ugotavljanju davčne podlage za društveni davek ne sme odbiti samo neposredni davek, plačan po tej obliki. Kako je to določilo tolmačiti, je pokazala takoj v naslednjem členu 83. V tem členu je priznala plačane samoupravne davščine za režijske stroške. S tem določilom je zakonodajalec jasno deklariral svojo voljo, da plačilo samoupravnih davščin nikdar in v nobenem primeru ne sme v naslednjem letu vplivati na izmero posebne pridobnine. Intencija zakonodajalca se vidi tudi že iz člena 82. samega. V tem členu je zakonodajalec pod št. 1. navedel, da ni odbiten neposredni davek po tej obliki, takoj pod naslednjo številko 2. pa je določba, da je za nameščence plačani davek z vsemi pribitki, to je dokladami, prišteti odmerni podlagi, odnosno bilančnemu čistemu dobičku. Zakonodajalec torej jasno razločuje, kdaj se prišteje bilančnemu čistemu dobičku neposredni davek brez doklad in kdaj z dokladami. V tem oziru je zakon jasen in ne dopušča nobenih dvomov.

Kljub vsej jasnosti zakona pa je pravilnik ravno glede odbitnosti samoupravnih doklad prišel v nasprotje z zakonom. Pravilnik določa v odredbah k členu 82. pod št. 12., da so samoupravne doklade odbitne samo, kolikor se ne pobirajo na društveni davek. Samoupravne doklade, ki se pobirajo na posebno pridobnino, se torej morajo po pravilniku v naslednjem letu prišteti bilančnemu čistemu dobičku in vsled tega povišujejo naslednje leto odmerno podlago. Na ta način se društveni davek v nasprotju z zakonom izdatno povišuje.

Pravilnik je šel v teoretičnemu načelu, da davek ne sme nikdar kratiti svoje osnove, odločno predaleč. Temu načelu je zakon v polni meri zadostil, ko je odredil neodbitnost osnovnega davka, dodatnega davka in eventuelnega minimalnega davka. Finančna uprava je v izvajanju tega načela neutemeljeno raztegnila neodbitnost tudi na doklade. Pustila je namreč iz vidika, da so doklade samo po svoji formi akcesorij državnega davka, po svojem bistvu pa so povsem samostojne davščine, ki nimajo z državnim davkom ničesar skupnega.

To določilo neutemeljenega fiskalizma nikakor ne more in ne sme obveljati. Naše gospodarske korporacije so se v interesu družb že obrnile na ministrstvo financ, da izpremeni izpodbijano odredbo pravilnika in jo spravi v sklad z zakonom. Upamo, da bo finančna uprava uvidela nevzdržnost omenjene odredbe.

Družbam je že po zakonu odmerjen tako visok davek, da se morajo odločno postaviti v bran proti temu, da bi se od njih pobiralo več nego je po zakonu dopustno.

SHOD GOSTILNIČARJEV PROTI PREOBREMENITVI Z DAVKI.

Na plenarni seji odbora Zveze gostilničarskih zadrug v Ljubljani, dne 15. t. m. se je z ozirom na pretirane davke, doklade in takse **sklenilo prirediti v četrtek, 22. t. m. protestni shod vsega gostilničarstva ljubljanske oblasti.** Določeno je bilo, da je o tem obvestiti vse zadruge s posebnim naročilom, da o tem takoj obveste vse člane in jih povabijo, da se polnoštevilno udeležijo zbora, da enkrat skupno protestirajo proti nepreslanemu nalaganju bremen na gostilničarsko obrt. Shod se vrši danes ob 10. uri dopoldne v Mestnem domu v Ljubljani, Krekov trg 10.

* * *

NOVI ZAKONI.

»Službene Novine« št. 266 z dne 14. t. m. objavljajo zakon o konvenciji o železniškem omrežju bivše južne železnice na teritoriju Reke, o konvenciji za ureditev prometa in tranzita po železnicah, o sporazumu glede tarif direktnega blaga in jadranskih tarifah ter o konvenciji za uporabo obmejnih postaj, skupnih postaj in zveznih prog med kraljevino SHS in Italijo.

* * *

DIREKTNI ŽELEZNIŠKI PROMET S ŠPANIJO.

V posebni pogodbi med Francijo in Španijo so predvidene izjeme v medsebojnem blagovnem prometu. Zato je omogočen iz naše države direkten blagovni promet s Španijo na podlagi direktnega mednarodnega tovornega lista, toda pod pogojem, da pošiljke ne smejo biti obremenjene s povzetjem. Frankiranje je dovoljeno samo do francosko-španske meje.

ZA IZVOZ FIŽOLA IN OREHOV.

Newyorška tvrdka se zanima za uvoz fižola in orehov v Ameriko. Interesenti se naj obrnejo s ponudbami neposredno na tvrdko: Stevan Reggio, 90 West Broadway, New-York-City.

* * *

PRAVILNIK O INDUSTRIJSKIH OBVEZNICAH.

V pravosodnem ministrstvu je bil izdelan načrt pravilnika o industrijskih obveznicah, ki ima za cilj omogočanje sklepanja posojil za industrijo na podlagi izdajanja obveznic. Ta pravilnik predvideva izdajanje obveznic za posojila samo pri podjetjih z najmanj 10 milijoni dinarjev. To lahko store tudi skupine podjetij, ki razpolagajo z istim vloženim kapitalom. Na ta način bi bilo bolj pomagano samo velikim podjetjem, dočim bi se morala za malo industrijo ustanoviti industrijska banka. Te dni je bila sestavljena posebna komisija, ki bo proučila načrt, vprašala za mišljenje gospodarske zbornice in korporacije ter sestavila končno besedilo načrta.

* * *

ŠVEDSKI VŽIGALIČNI TRUST SE RAZVIJA NAPREJ.

Z Dunaja prihaja poročilo: Največjega pomena je v zadnjem času vest, da je švedskoameriški vžigalični trust po svojem zastopniku na Dunaju sondiral, ali se ne bi dal prenesli avstrijski vžigalični monopol na trust proti dovolitvi večjega posojila. In res se zdi, da bo slavil trust tak predlog; torej tako kakor na Ogrskem in pri nas in sedaj tudi v Rumuniji.

* * *

Popis hiš v Sloveniji.

Trgovec z dežele nam piše: Od finančne kontrole v našem kraju sem izvedel, da bodo organi finančne kontrole v najkrajšem času popisali vse hiše v Sloveniji, za katere bo v bodoče plačevati hišni davek. Mi na deželi si nismo na jasnem, kdaj je kaka hiša prosta novega davka in kdaj zavezana. Zakon pravi, da bodo na deželi proste vse hiše poljedelcev. Za poljedelce zakon ne smatra oseb, ki se trajno bavijo s trgovino, obrtjo ali kakim drugim pridobitnim podjetjem ali poklicem, odnosno imajo dohodke iz kakoršnekoli službe. To določilo ni povsem jasno. Pri nas je več takih oseb, ki se trajno bavijo s trgovino, vendar pa ni trgovina za nje glavni posel. Glavni posel za nje je kljub temu poljedelstvo, ki jim daje glavne dohodke. Imamo tudi več obrtnikov, ki se pečajo z obrtjo samo po zimi, tekom poletja pa samo, kolikor jim to dopušča poljsko delo. Marsikdo je pri nas na nejasnem, ali naj pusti svojo hišo, da se popiše za plačilo davkov ali ne, odnosno kaj naj ukrene, da se tudi njemu prizna za hišo davčna prostost. Pravilnik o davčnem zakonu še ni objavljen in nam ni znan. Pa tudi če bi bil objavljen, nam je na deželi težko poglobiti se v taka vprašanja Skoro izključeno je, da bi mogli, tudi če pravilnik dobimo, sami priti na jasno, kaj nam je storiti. Dosedaj je finančna delegacija ob takih in podobnih prilikah s časopisnimi noticami opozarjala prizadete na njikove pravice in dolžnosti. Prav bi bilo, da to navado obdrži tudi sedaj, ko prične izvajati novi davčni zakon, da imamo vsaj nekaj v rokah, po čemur se moremo ravnati in na kar se moremo po potrebi sklicevati, ako bi ne bili sporazumni s poslovanjem finančne kontrole.

ZA ZAŠČITO NAŠIH DELAVCEV V NEMČIJI.

V Berlin je odpotovala pod načelstvom ministra n. r. g. dr. A. Gosarja naša delegacija, ki se bo pogajala z Nemčijo glede ureditve delavskega vprašanja. Pogajanja se prično v petek 23. t. m. Sklenjene bodo potrebne konvencije, nanašajoč se v prvi vrsti za zaščito in zavarovanje naših delavcev po načelu reciprocitete. Verjetno je, da bo sklenila naša država slične konvencije tudi s Francijo, Belgijo, Grčijo, Rumunijo in še nekaterimi drugimi državami, kjer so zaposleni naši delavci.

Fr. Zelenik:

Trgovski poklic.

Včasih je kaka zadeva, ki ni na mestu, o kateri pa neradi govorimo in ji nočemo pogledati v oči, čeravno bi razgovor bil kaj potreben v razbistrenje. Bolj pogostoma, kot si mislimo, vlada v krogih industrije, veletrgovine in bančnih zavodov mnenje, da upravno izvežbane moči morejo uspešno nadomestiti trgovsko izobražene moči z obilimi iskušnjami iz trgovsko poslovnega življenja in se zato pri izbiri svojih nameščencev kaj radi potegujejo za starejše uradnike v nadi, da jim bodo ti uspešneje pomagali kot mlade, komercijelno izvežbane moči. Znano je, da je uradnik, ki je preživel toliko in toliko let v svoji službi in v območju uradniškega ustroja, je izgubil vpogled v svet. Tuj mu je svet, ne pozna ga. Nasprotno pa je trgovec primoran, da spoznava svet, svojega bližnjega in skuša izkoristiti njegove nazore, mišljenje in delovanje v svojo korist. Trgovsko življenje sili trgovca, da spoznava druge narode, njihove splošne, posebno pa trgovske običaje, nazore in navade. Uradniku, uklenjenemu v njegov uradniški delokrog, pa je svet tuj, kakor mu je tuje poslovno delovanje in hotenje. Večina uradništva ne pojmuje nalog gospodarskega življenja. Uradnik je tudi odklanjal vsako poslovno izrabljanje dela, živel je le za svoj poklic. Pomembne izpremembe v tem pogledu ni prinesla ne svetovna vojna in tudi ne žalosten gospodarski položaj uradništva.

Vzgoja uradnika je čisto drugačna od vzgoje modernega trgovca, zato so tudi njihovi nazori čisto drugačni. Ako tedaj taki s čisto drugačno vzgojo in z drugačnimi nazori prestopi v trgovsko, obrtno ali industrijsko življenje, pač ne prinese in ne more prinesti seboj iz svojega dosedanjega delokroga poslovnega duha ali umevanja poslovnega življenja in njegovih potreb in uredb. Potrebno bo več časa, da se bo vživel v novo življenje.

V prejšnjih časih, in morda še danes, je smatral uradnik svoj poklic za nekaj vzvišenega, nad trgovskim poklicem. Kupčevanje in delovanje za dobiček jim je bilo nekaj tujega, manj vrednega. Kdor je izšolan birokratično, je v svojih ukrepih počasnejši. Vsi vemo, kako neokreten in počasen je birokratizem, čeravno ga izvajajo izobraženi ljudje. Juridično, logično razglabljanje se preveč poglablja v snov ter jo vklepa v oblike, ki brzemu trgovsko-poslovnemu obratovanju ne morejo služiti. Trgovec, kateri mora v svojih ukrepih biti nagel in odločen, stvari presoja s praktičnega stališča, ne pa s stališča birokrata in logikarja.

Res je, da marsikateri iz uradniških vrst došli se izkaže kot odlična poslovna moč. Taki pa ni odlična moč radi svojih študij, ampak v osebi sami tičijo lastnosti poslovnega človeka. Tak človek bi bil najbrže kaj slab jurist ali uradnik, pač pa je dober trgovec, kakor imamo ljudi z odlično trgovsko naobrazbo in vendar niso dobri trgovci, ne znajo ne zaslužiti in ne uveljaviti se s svojim znanjem.

Vpletem naj še, da so bili ustanovitelji raznih velikih firm ljudje z jako skromno izobrazbo, ali bili so delavni, podjetni in varčni, pa jim je uspelo pridobiti si premoženje.

Industrijska podjetja škodujejo sama sebi, ako za vršitev trgovskih poslov izbirajo sodelavce iz drugih poklicev in ne iz trgovskega. Kdor uvaja birokrate in birokratično poslovanje v gospodarska podjetja namesto trgovskega, škoduje trgovini in industriji sploh, vsaj vsi vemo, kako ovira birokratizem vsako delovanje. Tedaj ne spravljajte v trgovsko življenje ljudi, kateri se nehote zapustili svoj prvotni poklic. Le kdor prostovoljno preide v vrste pripadnikov trgovine ali industrije, bo z veseljem in zanimanjem deloval in v njem tiči skoraj gotovo sposobnost za tak poklic.

Trgovina zavzema v gospodarstvu vsakega naroda odlično mesto, posebno pa pri naprednih narodih. Trgovina je nadalje odlična sodelavka industrije, kateri preskrbuje na eni strani surovine na drugi strani pa spravlja v konzum industrijske izdelke. Trgovina je dala raznim narodom odlične voditelje in delavce na narodnogospodarskem polju. Narod brez trgovine je narod brez blagostanja in brez pogojev za višjo kulturo.

Trgovski poklic more dati resne delavce v našem gospodarskem življenju, trezne in prevdarne upravnike industrijskim in veleobrtnim podjetjem. Brez trgovsko naobraženih sodelavcev ne morejo uspevati industrijska podjetja tudi z najboljšim tehničnim vodstvom.

Načrti za dvig glavnice pri čeških bankah.

Funkcionar češkolovaške Banke za trgovino in industrijo, prej Zemska banka (Länderbank), je bil pred kratkim v Parizu in se je posvetoval tam z zastopniki Banque de Paris et de Pays Bas in Banque des Pays de l' Europe Centrale o dvigu glavnice Zemske banke, Kakor pravijo, hoče dvigniti banka glavnico od 120 na 160 milijonov Kč. Pomnoženje bančnih lastnih sredstev se je izkazalo za potrebno vsled lanskega razširjenja sladkornega koncerna omenjenega zavoda; načrt je postal sedaj aktualen, ko hočejo tudi druge praške velebanke glavnico pomnožiti.

Živnobanka, Češka Eskomptna banka in Kreditni zavod ter Češka Unionbanka mislijo namreč že dalj časa na dvig glavnice, ki znaša pri vsakem zavodu 200 milijonov. Zdi se, da bo Eskomptna banka prva dvignila glavnico, dočim bosta ostali dve počakali do rednega občnega zbora v prihodnji pomladi. Vsak zavod hoče dvigniti glavnico za 50 milijonov.

Glede gori imenovane Zemske banke se širijo na praški borzi vesti, da nova emisija ne bo na ponudbo vsem delničarjem, temveč da jo bodo placirali samo v češkoslovaški skupini. Emisijski tečaj in nabavna pravica še nista določena. Če se bo emisija razdelila res samo med češkoslovaške delničarje, bi pomenilo to spremembo v majoriteti in bi izgubili imenovani dve francoski oziroma mednarodni banki svoj veliki vpliv na Banko za trgovino in industrijo.

O nemški avtomobilni industriji.

Beremo, da je ponudila belgijska skupina nemškim bankam koncesijo glede avtomobilnega podjetja Daimler-Benz v vrednosti 14 milijonov mark. Če bi se transakcija izvršila, bi prišla v inozemske roke kvalificirana manjšina največjega, najstarejšega in najbolj reprezentativnega nemškega avtomobilnega podjetja. Ker je šele pred kratkim Dresdenska banka pri sanaciji neke tovarne aeroplanov in avtomobilov napravila kombinacijo s podjetjem Fiat, bi bil to v kratkem času drugi slučaj mednarodnega sodelovanja v avtomobilni industriji. Beremo tudi o kombinaciji Opel - General Motors. Belgijska skupina Minerva je odlično podjetje in je smatrati njeno ponudbo za prav resno. Opel je dejal, naj bi se pretvorba njegovega podjetja v delniško družbo z glavnico 60 milijonov mark izvršila brez uporabe bančnega kapitala, ker ne potrebuje njegova družina nikakšnega tujega in predvsem nikakšnega inozemskega kapitala. Tudi se bo prelevitev v delniško družbo izvršila tako, da ne bo dala Opelova rodbina nobene delnice iz rok, torej kakor pri Fordu; prelevitev se bo izvršila najbrž že v tekočem letu, tako da bo ob novem letu vse gotovo. Pri tem ne bo uporabljen niti nemški bančni kapital.

Sodelovanje Belgijcev in Nemcev bi ne bilo nič hudega, pomenilo bi samo okrepitev evropske konkurence proti Ameriki. Vse drugače se seveda sliši sodelovanje Amerike, ko je vendar še pred kratkim naznanila evropska avtomobilna industrija skupen nastop proti rastoči ameriški konkurenci.

Hausse na svetovnem tekstilnem trgu.

V Ameriki si od vlade novega predsednika obetajo boljših gospodarskih razmer zlasti v tekstilni industriji. Statistično je izkazano, da je bila kupčija tako v Evropi kot v Ameriki v zadnjih tednih bistveno boljša. Zasebne cenitve bombaževega pridelka so se gibale med 13½ in 14½ milijoni bal, uradna cenitev govori o 14,153.000 balah in s tem o izrecno trdnem trgu.

Trdnost trga je čisto umljiva, kajti svetovna potreba na ameriškem bombažu prekaša zaključek pridelka za ca poldrugi milijon bal, pri čemer je prenos iz lanskega leta bistveno reduciran. Vrhutega prihajajo avtentična poročila o višjih prodajnih cenah v Ameriki in Angliji in posebno še v Japonski. Ker je pridelek že pod streho, ne bo moglo zadnje uradno poročilo rezultata nič več omembe vredno spremeniti. Izgledi na boljšo svetovno kupčijo in pa dejstvo, da so vsi drugi ameriški trgi vseskoz trdni — tako glede žita kot glede efektov —, vse to se bo poznalo gotovo tudi na bombaževem trgu. Za pridelek 14,100.000 bal, tudi 14,500.000 bal se sedanja bombaževa cena ne zdi previsoka; če se bo pričakovanje farmerjev izpolnilo, je pričakovati, da bo cena bombaža še zelo narasla, zlasti še, ker je svetovni krog interesentov tako velik. Sedanje cene so tako za predilnice kot tkalnice pobuda, da krijejo svojo potrebo. Ameriški farmerji so glede bližnje bodočnosti prav zaupni in so o dvigu cen trdno prepričani.

ZAKAJ SE JE RUSKA ŽITNA KAMPANJA IZJALOVILA.

»Pravda« govori o glavnem vzroku sedaj v Rusiji vladajoče žitne krize. Veliko pomanjkanje tkanin v vsej sovjetski Rusiji sili prebivalstvo k metodam, ki so jih smatrali že več desetletij kot pretekle. Zato je povpraševanje po vretenih močno naraslo. Dvig domačega tkalstva in prejstva traja že nekaj let, a v zadnjem času se je lotilo te domače obrti skoraj vse prebivalstvo; pomanjkanje perila je tako naraslo, da so svoje mnenje spremenili tudi kmetje, ki o vretenu niso hoteli nič več slišati. Vreten ne dobiš v nobeni državni ali zadružni trgovini; imajo jih pa zasebni trgovci in jih zamenjavajo za žito in moko. Cena vretena dosega sedaj 1 pud (16·38 kg) debelo zmlete moke ali 3 rublje in 25 kopejk, ca 100 dinarjev (1 rubelj = ca 30 dinarjev). Po mnenju »Pravde« je med najvažnejšimi vzroki izjalovljene žitne kampanje ta, da razpolagajo zasebni trgovci z vreteni, dočim jih boljševiški nakupovalci žita nimajo.

Drugod beremo: Nabiranje žita za preskrbo mest in industrijskih okrajev se vrši le počasi. Vsled poostrenega nastopa proti kmetom, da bi jih prisilili k oddaji žita, je prišlo tako daleč, da so umori sovjetskih uradnikov na dnevnem redu in da mora poročali sovjetsko časopisje stalno o požigih in uničenju kolektivnih gospodarstev. Načrta preskrbe dežele z industrijskim blagom se niso nikjer držali in so ga v raznih krajih izpolnili samo s 27%.

Kdor bere prvo in drugo poročilo, temu bo slika o krizi v Rusiji takoj jasna. Ne gre in ne gre.

Ljubljanska borza.

Tečaj 21. novembra 1928.	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE		
Amsterdam 1 h. gold.	—·—	22·855
Berlin 1 M	13·5475	13·5775
Bruselj 1 belga	—·—	7·9122
Budimpešta 1 pengö	—·—	9·9272
Curih 100 fr.	1094·10	1097·10
Dunaj 1 šiling	7 985	8·015
London 1 funt	275·67	276·47
Newyork 1 dolar	—·—	56 92
Paris 100 fr.	—·—	222 48
Praga 100 kron	168 37	169 17
Trst 100 lir	297·20	299·20

Naročajte »Trgovski list!«

Udeležba tujih držav na našem izvozu prvih 9 mesecev 1928.

V naši izvozni trgovini participira prvih 9 mesecev t. l. 73 držav. Od tega števila znaša udeležba prvih 10 najjačjih trgovinskih dežel 2,869.200 ton v vrednosti 4.199,999.235 Din ali 91·97% od celokupne vrednosti našega izvoza prvih 9 mesecih t. l., medtem ko participirajo vse ostale države na našem izvozu z 476.441 tonami v vrednosti 366 milj. 945.349 dinarjev ali 8·03%.

Jačina udeležbe tujih držav na naši izvozni trgovini prvih 9 mesecev t. l. se vidi iz sledečega pregleda:

	Količina ton	Vrednost Din	%
Italija	1,365.861	1.213,297.421	26·57
Avstrija	237,470	848,272.380	18·57
Nemčija	107.934	503,840.159	11·83
Češkoslovaška	249.987	419,823.047	9·19
Madžarska	615.741	408,263.187	8·94
Grčija	159.826	346,462.829	7·59
Švica	33,.318	158,353.766	3·47
Francija	40.999	149,713.575	3·28
Poljska	14.719	83,092.158	1·82
Anglija	43.345	68,880.713	1·51
Rumunija	56.639	65,083.598	1·43
Z. D. A.	20.781	39,041.580	0·85
Egipt	89.638	34,946.952	0·77
Argentina	30.749	29,892.924	0·65
Holandija	46.289	24,603.135	0·45
Belgija	19.228	21,985.405	0·48
Alžir	18.869	16,874.366	0·37
Indija	27.082	15,476.730	0·32
Bolgarija	3,295	10,529.728	0·23
Albanija	11,024	10,297.849	0·23
Turčija	8.786	10,123.097	0·23
Maroko	14.947	10,017.098	0·22
Danzig	5.586	7,201.430	0·16
Tripolis	17.330	7,111.588	0·15
Tunis	7.088		
Ostale zemlje	105.140	57,104.596	1·25
Skupaj	3,345.641	4.566,944.584	

Od leta 1924 zavzema Italija prvo mesto v našem izvozu. Opaža pa se neko kolebanje izvoza v Italijo v poslednjih letih, ki kaže tendenco padanja. Tako vidimo, da je naš izvoz v Italijo padel v prvih 9 mesecih t. l. napram isti dobi minulega leta za 145.345 ton v vrednosti 1'8 milj. dinarjev. Glavni predmeti, ki smo jih izvozili za prvih 9 mesecev v Italijo, so bili: Stavbenega lesa 657.958 ton v vrednosti 507'8 milj. dinarjev, jajc 6.212 ton v vrednosti 110'6 milj. dinarjev in živih goved 30.743 komadov v vrednosti 82·8 milj. dinarjev.

Drugo mesto v našem izvozu zavzema Avstrija. Toda opaža se jaka tendenca padanja napram isti dobi minulega leta. Značilno je, da je konstatirati povečanje izvoza v Avstrijo glede količine za 6.843 ton, a manko v vrednosti za 1636'8 Din prvih 9 mesecev t. l.

To pa radi tega, ker je znatno padel izvoz živih svinj v Avstrijo, narastel pa izvoz nekaterih manj vrednih predmetov. Glavni izvozni predmeti v Avstrijo v tem letu so: žive svinje, 104.674 kom. v vrednosti 149'3 milj. dinarjev, pšenice 47.285 ton v vrednosti 117'5 milj. dinarjev in živih goved 30.776 komadov v vrednosti 87'5 milj. dinarjev.

Naš izvoz v Nemčijo je porastel napram isti dobi prejšnjega leta za 39.466 ton v vrednosti 106·2 milj. dinarjev. Tako zavzema Nemčija tretje mesto v našem izvozu v tem letu, medtem ko je v prejšnjih letih zavzemala četrto in peto mesto. Najvažnejši predmeti našega izvoza v Nemčijo so bili prvih devet mesecev: surov baker 5.720 ton v vrednosti 105·3 milj. dinarjev in hmelj 3287 ton v vrednosti 75·8 milj. dinarjev.

Češkoslovaška zavzema četrto mesto v našem izvozu, medtem ko je prej imela tretje. Naš izvoz v Češkoslovaško je padel tekom prvih 9 mesecev t. l. napram isti perijodi minulega leta za 59.445 ton v vrednosti 113·6 milj. dinarjev.

Glavni izvozni predmeti so bili: pšenica 53.255 ton v vrednosti 235·4 milj. dinarjev, svinje 41.892 komadov v vrednosti 67·3 milj. dinarjev in soda amonijačna 10.686 ton v vrednosti 22·3 milj. dinarjev.

Naš izvoz v Madžarsko je v tekočem letu narastel in sicer v toku prvih 9 mesecev za 131.937 ton v vrednosti 57·6 milj. dinarjev napram isti dobi 1927. Razlog je v tem, ker uvaža Madžarska od nas predvsem šumske proizvode, naša izvozna trgovina pa izkazuje baš v njih velik porast.

Glavni izvozni predmeti so bili: stavbni les 117.288 ton v vrednosti 81·1

Trajen vir dohodkov

Razpečuje v kraljevini SHS Fran Ksav. Lešnik, Maribor, Cankarjeva 26

nudi prodaja

MAGGI-jevih izdelkov za juhe.

milj. dinarjev, pšenica 18.382 ton v vrednosti 47·5 milj. dinarjev in kurilni les 171.593 ton v vrednosti 35·6 milj. dinarjev.

Izvoz v Grčijo je padel napram minulemu letu za 7378 ton v vrednosti 111·4 milj. dinarjev. Grčija uvaža od nas predvsem živa goveda, a izvoz te je znatno padel. V Grčijo smo izvozili: drobnice 557.418 komadov v vrednosti 75·9 milj. dinarjev, stavbnega lesa 68.705 ton v vrednosti 53·9 milj. dinarjev in živih goved 11.180 komadov v vrednosti 25·1 milj. dinarjev.

Švica zavzema v tem letu šesto mesto v našem izvozu. Izvoz pa je padel v tem letu za 19·6 milj. dinarjev, kljub temu, da je količina porastla za 6978 ton. Največ smo izvozili v Švico jajc — 5474 ton v vrednosti 101·6 milj. dinarjev, stavbnega lesa 19.318 ton v vrednosti 15·1 milj. dinarjev in surove svile 10 ton v vrednosti 13 milj. dinarjev.

Posebno pa je značilno povečanje našega izvoza v Poljsko, ki znaša v tem letu 9465 ton v vrednosti 73·4 milj dinarjev, napram isti dobi minulega leta. Povečanje je nastopilo radi tega, ker smo v tem letu izvozili v Poljsko 1904 tone duhana v vrednosti 56·1 milj. dinarjev in 10.999 ton dijanamida v vrednosti 17·6 milj. dinarjev, medtem ko minulo leto teh predmetov v obče nismo uvozili v Poljsko.

Glavni predmeti našega izvoza v Anglijo pa so bili: Stavbni les 32.116 ton v vrednosti 29·9 milijonov dinarjev in kalcijev karbid 3.709 ton v vrednosti 10·8 milj. dinarjev.

INDUSTRIJSKA PRODUKCIJA OGRSKE LETA 1927.

Izšla je statistika o delovanju 3500 ogrskih tovarniških obratov v letu 1927. Pravi nam, da je napravila tovarniška industrija blaga v vrednosti 2750 milijonov pengö. Zaposlenih je bilo povprečno 230.000 delavcev; od teh je bilo žensk 29·6 odstotkov. Lanska produkcija je bila po vrednosti za 21·3 odstotkov večja kot produkcija leta 1926. Torej prav lep razvoj.

* * *

BOJ RUSIJE PROTI PETROLEJSKIM KONCERNOM.

»Evening Standard« poroča, da namerava ruska petrolejska industrija pričeti z novim sunkom proti velikim petrolejskim koncernom. Hočejo ustanoviti družbo, ki naj prevzame nadrobno prodajo ruskega petroleja v Franciji. Hkrati je sklenil sovjetski petrolejski trust s petrolejsko družbo na Severnem Sahalinu, koja družba je v japonskih rokah, pogodbo, v kateri se zavezuje, da bo dobavljal omenjeni družbi vsako leto dvajset milijonov galon petroleja za japonsko brodovje. Pogodba je sklenjena zaenkrat za tri leta. Iz tega poročila vidimo, da med Rusi in vodilnimi petrolejskimi koncerni ni prišlo do sporazuma. Za konsumente je seveda bolje, če se Rusi s koncerni ne sporazumejo; sporazum bi pomenil podraženje.

* * *

NOVI FORDOVI EVROPSKI NAČRTI.

Poročali smo že, da namerava zgraditi Ford na Irskem tovarne za izdelovanje avtomobilov, motorjev in traktorjev, zato da mu ne bi bilo treba plačati velike uvozne carine. Glede konzumentov je treba ta namen seveda toplo pozdraviti. Sedaj beremo o novih njegovih fabrikacijskih načrtih za Anglijo. Angleška Fordova družba hoče zgraditi avtomobilne tovarne z letno produkcijo 200.000 kosov. Ta številka je dvakrat tako velika kot skupna produkcija vseh najbolj znanih angleških avtomobilnih tovarn. Na Irskem hoče zgraditi Ford na leto 60.000 motornih plugov. O Fordovih poskusih, da prične z avtomobilno produkcijo v tej ali oni evropski državi, smo že opetovano poročali. Zlasti ga mika obsežni ruski trg.

Trgovina.

Svarilo prodajalcem jajec. Beremo: Vsled zelo majhne produkcije in nekoliko živahnejšega povpraševanja iz inozemstva se je dvignila nakupna cena za jajca na Štajerskem in v Zagorju na 1·75 Din za kos. Seveda gre tu samo za jamčeno polnosveže blago. Nakupna cena je zelo visoka. Če vreme ne bo postalo bolj mrzlo, je računili s padanjem cen in naj zato vsak trgovec z jajci svoje blago hitro proda. Za slučaj mrzlega vremena ni treba s prodajo tako hiteti.

Nove eksportne zveze in novi sindikati na Poljskem. Državni eksportni zavod na Poljskem organizira sedaj na polju kmetijske produkcije eksportne sindikate za ščetine, puh, perje, jajca in surovo maslo, na polju industrijskih izdelkov pa sindikat za vpognjeno pohištvo in drugo leseno blago. Dalje se trudi eksportni zavod za ustanovitev raznih lokalnih eksportnih zvez v posameznih delih države in za različne vrste. S temi zvezami in sindikati hočejo olajšati v prvi vrsti financiranje eksporta.

Poljski sladkor. Zveza poljskih industrijcev sladkorja je na svoji zadnji seji ugotovila, da je na podlagi letošnje produkcije sladkorne pese pričakovati večje produkcije sladkorja. V bodoči kampanji računijo s 632.000 tonami sladkorja, to je za 130.000 ton več kot v zadnji kampanji. Domači konsum je izračunjen s 380.000 tonami, tako da preostane za izvoz 252.000 ton.

Industrija.

Konferenca srednjeevropskih kovinarjev. Na Dunaju se je ta konferenca vršila, udeležile so se je avstrijske, češkoslovaške in ogrske tovarne železa. Najprvo so se pogajali o podaljšanju dogovora o prodaji v Rumunijo, in so se v tem oziru določile smernice, ki bodo za bodoči eksport srednjeevropskih tovarn železa merodajne. Dalje so določili prodajne cene za **jugoslovanski trg.** Na razgovoru so bile tudi večje dobave **tračnic za Jugoslavijo,** kojih razdelitev se bo izvršila v soglasju s poljskimi tovarnami. Dalje so se pogajale češkoslovaške tovarne med seboj o podaljšanju dosedanje kartelne pogodbe za nadaljnih deset let. Konferenca se je vršila tri dni, od torka do vključno četrtka.

Velikanska fuzija v angleški bombaževi industriji. Pogajanja med angleškimi bankami in med Cotton Yarn Association (cotto = bombaž, yarn = Garn = predivo) so se zadovoljno končala in bodo imela za posledico veliko fuzijo v angleški bombaževi industriji. Pričakujejo, da bo takoj ustanovljena nova družba, ki se bo imenovala Lancashire Cotton Corporation. Ta družba bo delala najbrž z minimom 10 milijonov vreten. Novi tovarniški kartel bo največji, kar jih je angleška bombaževa industrija sploh poznala in bo mogel gotovo v kratkem kontrolirati produkcijo in izvajati velik vpliv na tržne razmere. V angleški bombaževi industriji se javlja že več časa huda kriza in iščejo raznovrstna sredstva, da jo ublažijo. Novi trust je eden od pomočkov v to svrho.

Carina.

Ameriške želje po zvišanju carine. Po ročilih iz Newyorka pripravljajo ameriški industrijski krogi akcijo v prid raznih carinskih dvigov. Zlasti hočejo dvigniti carino na surovo volno, bombaž, usnjene čevlje, platenino in lončeno blago. V slučaju odklonitve nameravajo predlagati nov sistem za določitev vrednostne carine, ki bi imela isti učinek kot zvišana carina. Upajo, da bo Hoover te želje upošteval. Vsi upajo na Hooverja (oo = u), industrijci in farmerji. Saj je vsem obljuboval.

GOSPODARSKE VESTI.

Banke v Carigradu, ki delajo z inozemskim kapitalom, zapirajo Turki kar po vrsti. 1. novembra so zaprli podružnico Jonian Banke, 1. dec. bodo zaprli podružnico Commercial Banke.

Gospodarski odbor Zveze narodov je osnoval pododbor petih članov v svrho proučevanja mednarodne ureditve premogovnega vprašanja. Glede sladkornega vprašanja so sklenili, da bodo neodvisni strokovnjaki proučili že izgotovljena poročila.

Koncern za industrijo surovih fosfatov so z glavnico 2,500.000 zlatov ustanovili na Poljskem. Med ustanovitelji je več uglednih članov poljedelstva. Družba ima namen, da ščiti domačo industrijo in da omeji uvoz tujih izdelkov.

Royal Dutch je v svrho razširjenja trga placirala svoje delnice na švicarskih borzah v Zürichu, Baselu in Ženevi. Polno vplačana delniška glavnica družbe znaša 413.903 hol. goldinarjev. Holandski goldinar je 23 dinarjev.

Konferenco o predvojnih dolgovih so preložili najprvo na december. Ker pa reparacijska komisija do tedaj še ne bo mogla podati obširnega poročila o stavljenih predlogih, so konferenco zopet preložili in sicer v začetek bodočega leta.

Ameriška demantna tvrdka H. H. Rubin in sinovi je postala insolventna, pasiva znašajo menda 500.000 dolarjev. Prizadetih je več ameriških tvrdk in nekaj holandskih tvrdk v Antwerpu in Amsterdamu.

Dolgovi mesta Berlina znašajo 151 mark na osebo. Kako je v Ljubljani?

»Evropske banke, njih bilance in koncerni«, vsakoletni letnik, je pravkar izšel. Jugoslovansko bankarstvo je v knjigi zelo obširno obdelano.

Za stabilizacijo rumunskega leja najeto posojilo v znesku 250 milijonov dolarjev bo placiral na polovico Blairov koncern, na polovico pa banka Dillon, Read and Co.

Tarifno razmerje Hamburg—Trst bo nanovo predmet posvetovanja, in sicer v San Remo ob Rivieri, kamor je za 21. t. m. sklicana tozadevna konferenca. Gre za dogovor, ki so ga sklenili v juniju glede demarkacijske črte, ki naj bo glede tarifnih ugodnosti merodajna za obe pristanišči.

Cene valjane žice je pustil mednarodni kartel zaenkrat nespremenjene.

Podjetje Daimler bo morda kupila nemška država, da prepreči vpad inozemskega kapitala. Glej o tem poseben članek.

Umetnih gnojil bodo porabili v Avstriji letos za 8 do 10 odstotkov več kot lani. Superfasfatov bodo porabili po mnenju strokovnih krogov 4500 do 5000 vagonov.

Severnonemški Lloyd je imel v prvih devetih letošnjih mesecih 168 milijonov mark brutodohodkov, lani pa v vsem letu 191 milijonov. Dividenda na zvišano glavnico bo menda zopet 8%.

Berlinska Trgovska družba (Berliner Handelsgesellschaft) zvišuje delniško glavnico za 5½ mil. mark.

Premogovna pogajanja med Anglijo in Poljsko, ki so trajala več mesecev in ki so se tikala razdelitve obojestranske premogovne prodaje v baltskih obrobnih državah in v Skandinaviji, so se zaključila brez rezultata.

Družba za električna podjetja v Berlinu bo delniško glavnico na novo zvišala. Zadnje zvišanje se je izvršilo v maju, in sicer na 60 milijonov mark.

Največji investment-trust sveta organizirajo finančniki Fisher Brothers in Arthur Cutten v Chicago; glavnica trusta bo znašala 500 milijonov dolarjev. Brothers = Brüder, okrajšano Bros.

Schneider-Creuzot zaključuje leto 1927/28 s čistim dobičkom 24 mil. frankov; razdelili bodo dividendo 90 frankov na 250 mil. delniške glavnice.

BUDIMPEŠKI ELEKTRIČNI TRUST V JUGOSLAVIJI?

V evropskem električnem gospodarstvu se je izvršila velika transakcija, iz »Sofine« je nastala »Trufina«, in o tej smo že pisali. Po poročilih z Dunaja se bo izvršila v doglednem času obsežna delitev dela v električnem gospodarstvu; važno v tem oziru za Jugoslavijo je to, da hočejo vse balkanske udeležbe »Trufine« prenesti na način, o katerem se bodo še dogovorili, na »delniško družbo za prometna podjetja« v Budimpešti. Ta družba je na borzi znana z imenom »Trust«. Ustanovljena je bila od Splošne Ogrske Kreditne banke in od Družbe za električna podjetja v Berlinu (Gesfürel) in je udeležena na podobnih podjetjih v Češkoslovaški in drugod. Pričakujejo sedaj, da bo budimpeški »Trust« vsled novih njegovih mednarodnih zvez pričel z novim delovanjem v balkanski kupčiji in da bo prišlo v tem oziru do nasprotstva med njim in med velikimi avstrijskimi družbami, ki delujejo sedaj v balkanskem električnem gospodarstvu.

RAZNO.

Posojilo švedskega trusta na Ogrskem in ogrsko poljedelstvo. V sredi decembra bo dal švedski vžigalični trust ogrski vladi na razpolago prvi obrok posojila za agrarno reformo v znesku 12 milijonov dolarjev. Računijo s tem, da bo izplačilo te vsote med poljedelce povzročilo v krogih poljedelstva nekakšno denarno likvidnost ter da bo dvignilo nakupno moč teh krogov. Mislijo, da bo ogrsko poljedelstvo v bodočem letu izvedlo precej novih investicij.

Borza dela v Mariboru išče nujno eno trgovsko poslovodkinjo, ki je dobro izvežbana in samostojna moč, in eno dobro kuharico za župnišče v Bosno.

Borza dela v Mariboru. Od 11. do 17. novembra je dela iskalo 230 oseb in sicer 113 moških in 107 žensk, 125 službenih mest je bilo prostih, delo je dobilo 41 moških in 52 žensk, t. j. 93 oseb, odpotovalo jih je 30, odpadlo pa 41; na koncu tedna pa jih je ostalo še 693 v evidenci; od 1. januarja do 17. novembra pa je dela iskalo 8037 oseb, 4228 službenih mest je bilo prostih, 2929 oseb je dobilo delo, 1727 jih je odpotovalo, 2688 pa odpadlo.

Pri Borzi dela v Mariboru dobijo delo: 9 viničarjev, 6 majarjev, 3 hlapci, 1 vrtnar, 1 sodar, 1 kolar, 9 mizarjev za Srbijo, 3 čevljarji, 1 lesostrugar, 1 delavec za izdelovanje umetnega brusnega kamna, 1 mlinar, 2 zidarja, 3 žagarji, 30 rudarjev za Srbijo, 1 lončar, 1 livar, 1 slaščičar, 1 klepar, več vajencev (čevljarske, pekovske, mizarske, kolarske, lakirniške, kovaške in tapetniške obrti) in tudi 6 kmečkih dekel, 1 kmečka gospodinja, 9 služkinj, 6 kuharic, 8 šivilj za perilo, 3 šivilje za šivanje odej, 1 perf. lakirarica, 2 natakarici, 2 sobarici, 2 varuški, 2 vzgojiteljici, 1 kuharica k financarjem, 1 kuharica za župnišče v Bosno, 1 pletilska vajenka, 3 šiviljske vajenke.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Mašinsko odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 24. novembra t. l. ponudbe glede dobave gorilcev in nalučnikov; do 28. novembra t. l. glede dobave črne pločevine, 200 kg prediva, 1450 komadov vodokaznih stekel in 300 komadov signalnih šip; do 30. novembra t. l. glede dobave bakrene žice, kovinskih in spojnih doz, armatur za zunanjo razsvetljavo, prizmatičnih stekel, varnostnih stekel, škripcev, laka, žveplene kisline, izolirnih obročev itd. (Splošni pogoji so na vpogled pri omenjenem odelenju.) — Delavnica državnih železnic v Mariboru sprejema do 30. novembra t. l. ponudbe glede dobave 6450 kg firneža. — Direkcija državnega rudnika v Kakanju sprejema do 28. novembra t. l. ponudbe glede dobave škripcev za vrv (Seilklemme). — Direkcija državne-

ga rudnika v Brezi sprejema do 29. novembra t. l. ponudbe glede dobave 300 plošč železne pločevine, 1500 komadov pil, 1000 kg žebljev in 40.000 kg portland-cementa. — Dne 3. decembra t. l. se bo vršila pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odedelje v Beogradu, ofertalna licitacija glede dobave 5000 komadov zabojev. (Predmetni pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.) — Dne 28. novembra t. l. se bo vršila pri Generalni direkciji državnih železnic, ekonomsko odelenje v Beogradu, ofertalna licitacija glede dobave železniških pragov. (Specijalni pogoji so na vpogled pri občem odelenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani.) Dne 3. decembra t. l. se bo vršila pri Direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani pismena dražba za dobavo blagajn. (Pogoji so na vpogled pri pomožnem uradu poštne direkcije.) — Dne 3. decembra t. l. se bo vršila pri Mašinskem odelenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave 60 ton bukovega oglja. (Pogoji so na vpogled pri omenjenem odelenju.)

Prodaja. Dne 3. decembra t. l. se bo vršila pri Kr. direkciji šum v Vinkovcih ofertalna licitacija glede prodaje lesa. (Pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

Dobave. Mašinsko odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 28. novembra t. l. ponudbe glede dobave odlitkov iz jeklene litine. — Delavnica državnih železnic v Mariboru sprejema do 27. novembra t. l. ponudbe glede dobave 50 komadov nosilnih vzmeti; do 30. novembra t. l. pa glede dobave brusilnih plošč. (Predmetni pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

TRŽNA POROČILA.

Ameriški železni jekleni trg. »Iron Age« poroča, da je novemberska produkcija jekla manjša kot oktoberska, kljub relativno še vedno prav veliki množini. V zadnjih treh tednih je padla cena za jekleno šibro za 25 dolarjev pri toni, tudi cene surovega železa padajo, a cene jekla kažejo rastočo tendenco. Nekatere od jeklenega trusta neodvisne tovarne so zvišale ceno za pločevino za 20 dolarjev pri toni.

* * *

MARIBORSKI TRG, DNE 17. NOVEMBRA 1928.

Trg je bil kakor običajno dobro založen in obiskan. Slaninarji so pripeljali 62 voz svinjine in slanine, kmetje pa 55 s krompirjem, zeljnatimi glavami in s čebulo naloženih voz. Cene so pri teh in pri domačih mesarjih malo poskočile. Perutnine in drugih domačih živali je bilo okoli 800 komadov. Med tem je bilo radi bližajočih se božičnih praznikov precejšne število puranov. Cene so se od zadnjič nekoliko spremenile in sicer so se piščanci prodajali po 15—20 Din, kokoši po 45—50, race in gosi 50—80, purani pa 60—100, domači zajci 10—25, divji zajci 40—60 za komad. Morske ribe 20—25, meso divjih zajcev 20—28, mladih zajcev pa 5—6 Din kg.

Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice. Cene: krompirju 1·50—1·75, čebuli 4—5, česnu 10—16, hrenu 8—10 za kg, maslu 40—65, siru 26—80 Din kg, glavnati solati 1—1·50, karfijolu 5—15 Din komad, fižolu, katerega cena je poskočila od 4 na 7·50 dinarjev in bo bržkone še dražja, ker v Dalmaciji, Istri in v Primorju ga vsled poletne suše primanjkuje, pa tudi v Zagrebu se že zdaj prodaja po 12 Din kg. — Jajca so po 1·75—2 Din. — Sadje je radi velikega izvoza še vedno drago, t. j. jabolka 5—8, hruške 8—12 Din kg, kostanj 2, pečeni pa 6 Din liter. Cvetlice 0·50—5 Din komad.

Lončena in lesena roba 1—100 Din, brezove metle 2·25—5, lesene grablje 6—8 Din komad, koruzna slama 35—40 Din vreča.

Seno in slama na mariborskem trgu. V sredo 14. t. m. so kmetje pripeljali 11 voz sena in 5 slame, v soboto 17. t. m. pa 10 voz sena, 3 voze otave in 4 voze slame na trg. Cene so bile senu 140—160 Din, otavi 110—130, slami pa 60—70 Din za 100 kg.

Ivan Hribar: 146

Moji spomini.

Iz teh in podobnih izjav sem čutil, da prijatelj dr. Triller v Tolminu ne bo nikdar prav srečen in zadovoljen. Zato sem mu začel pripravljati možnost povratka v Ljubljano. To tembolj, ker sem vedel, da bi mogel prav odlično sodelovati pri občinski upravi. Seveda mu je bilo pred vsem potreba zagotoviti primernega zaslužka. In jel sem se ozirati po njem. Pravnega zastopstva banke »Slavije« mu nisem mogel nakloniti. Isto tako ne onega »Mestne hranilnice«. Eno kakor drugo sem poskrbel, da je prišlo v roke dr. Tavčarju. Jel sem torej misliti na pravno zastopstvo mestne občine. Ravno takrat je dozorevalo jako važno vprašanje preuredbe mestne razsvetljave. Občinski svet se je pečal s projektom elektrarne. Utesnjevala ga je pa pri njegovih sklepih pogodba, ki jo je mestna občina pred leti sklenila z »Ljubljansko plinsko družbo«. Ta pogodba je bila tako zapleteno in za plinsko družbo tako prevdarno sestavljena, da pravno vprašanje odpovedi in nje posledic ni bilo lahko razvozlati. Poleg pravnega mnenja, katerega sem si bil izprosil od pravnega zastopnika mestne občine d r. F r a n a M u n d e, želel sem zato izvedeti še za mnenje kakega drugega pravnika. Zato sem si v klubu občinskih svetnikov izposloval dovoljenje, da zaprosim dr. Trillerja, naj bi stvar proučil in mi sporočil, kaj o njej misli.

Ko to dovoljenje dobim, pošljem v Tolmin vse spise. Čez par mesecev prejmem od dr. Trillerja skrbno izdelano poročilo, ki je vprašanje pravic in dolžnosti mestne občine iz pogodbe s plinsko družbo od vseh strani duhovito pojasnjevalo in končavalo s prevdarnimi, preciznimi zaključki. To poročilo bilo je potem podlaga sklepanju občinskega sveta in so dotični sklepi navsezadnje priveli k temu, da je mestna občina dobila plinarno pod izredno ugodnimi pogoji v svojo last.

Prva posledica tega poročila je pa bila, da sem za svojega prijatelja v krogu občinskih svetnikov delal reklamo in mu tako pomagal do reputacije še predno se je bil vrnil v Ljubljano. Naglašal sem zlasti, da ga bomo, če se, kar je želeti, vrne v Ljubljano, morali takoj kandidovati v občinski svet, češ, da nam more človek s tako obsežnim juridičnim znanjem in takšno voljo do dela, kakor jo ima dr. Triller, jako mnogo koristiti. Veselilo me je, da sem sokolskemu pobratimu mogel v Tolmin sporočiti, kako izredno zmagoslaven utis je napravilo njegovo poročilo na občinski svet in da komaj čakamo njegovega povratka, češ, da ga bomo takoj kandidovali za mestnega očeta. Obenem sem mu tudi naznanil, da mu izročim pravno zastopstvo »Ljubljanske kreditne banke«. S tem je bila dana neka — dasi skromna — materijalna podlaga za njegovo odločitev, katera je kolikor toliko že bila gotova stvar, ko je naročilo za pravno mnenje prejel.

Ko se je potem preselil, dal sem mu takoj pravno sozastopstvo mestne občine, po smrti dr. Munde pa je prešlo nanj izključno zastopstvo. Tudi sem ga dal izvoliti v upravni svet »Ljubljanske kreditne banke« in dosegel sem, da je bil kandidovan v občinski svet.

V narodnonapredni stranki je tistokrat vse podrobno delovanje slonelo na mojih ramah. Sredstev za uredbo strančne pisarne ni bilo. Zato sem moral vse pisno delo opravljati sam. Pomagalo mi je pri tem le uradništvo banke »Slavije« in v izrednih slučajih, kadar je šlo za kako važno in nujno stvar, pisarna dr. Tavčarja. Šele kasneje je stranka spravila s prostovoljnimi prispevki, kjer sva morala pa — kakor po navadi — midva z dr. Tavčarjem najgloblje segati v žepe, toliko denarja skupaj, da je bilo mogoče za malo nagrado najemati vseučiliščne dijake za takozvane »tajnike«, in je to službo v stranki opravljal najdlje pravnik I v a n B o l e. Ob takih razmerah mi z najboljšo voljo ni bilo mogoče, ker sem imel svoje stanovske in kasneje županske dolžnosti in sem strančni organizaciji mogel posvečati le svoj prosti čas, postaviti to organizacijo na višino časovnih zahtev. Pač sem dobro čutil, da sama politična organizacija brez gospodarske podlage ne more biti trajna in sem — kakor je vidno iz ustanovitve »Mestne hranilnice«, iz predloga za ustanovitev »Deželne hipotekarne banke«, iz hipotečnih posojil banke »Slavije« v Istro in končno iz ustanovitve »Ljubljanske kreditne banke« — storil, kar se je dalo; vedel sem pa, da je tega še premalo. Stranki je bilo nujno potreba, da se udejstvuje še na socijalnem polju. Žal, da za to pri večini uplivnejših članov strankinega vodstva ni bilo pravega umevanja. Videlo se je že v okolnosti, da sem pri reviziji strančnega programa ne brez težave spravil vanj določbe, ki so se tikale socijalnih nalog.

Od dr. Trillerja dobival sem iz Tolmina programatične izjave, ki so mi dale nado, da mi v tem oziru priskoči na pomoč. Dne 26. marca 1899 piše mi na primer: »Resnično, resnično Ti torej povem, da ste jo pošteno zavozili, vi preklicani liberalni narodnjaki. Toka časa ne razumete več in nespodobno ste podobni često tistemu ptiču — noju. S sijajnimi, a še bolj nepotrebnimi kongresi, imajočimi sicer isti hipni brilantni učinek biti lep umetalni ogenj, a tudi isto hipno smrt, slepi narodna stranka zgolj samo sebe, da je še dandanes mogoče z besedo in frazo organizovati in voditi maso. Brezkončna indiferentnost, da ne rečem naivnost in nezrelost narodne stranke na socijalno-političnem polju — voilà l'ennemi! — Zadružno idejo idejo asocijacije, to idejo bodočnosti hočete uničiti v narodu in to zgolj iz jeze, ker so Vas z isto, četudi iz sebičnih namenov prehiteli marljivi klerikalci. Da, takrat ko bo togotno otroče s svojo palčico ustavilo brzovlak!

Boli me, da je splošna vihra pričela odnašati za drugimi tudi Tebe, ki si imel vsikdar o pravem času tudi pravo idejo, boli me, da ob pretožni razdrapanosti in brezprogramnosti narodne stranke trpi tudi Tvoj politični ugled. Brez žalosti in ogorčenosti odložim redkokdaj katero številko »Naroda«, tega vernega zrcala strankinega beraštva in propada. Vem, da sem tudi sam kot voditelj lista marsikaj zagrešil v svoji mladeniški nezrelosti — a poštenja in lojalnosti nisem zgrešil, na sramotni oder nisem postavljal stranko. Certamen urtavi, sed fidem servavi. A da ste prepustili list sedaj na milost in nemilost navadni politični b a r a b i, katero sem celo jaz vedel na verigi držati, to je neodpusten greh, čegar posledice bo list težko prebil.«

Ko sva si bila prišla z dr. Tavčarjem navskriž zaradi ljubljanskih uličnih napisov, postavil se je tolminski najin prijatelj na dr. Tavčarjevo stran. Takole mi je to utemeljil v svojem pismu z dne 17. decembra 1899: »Kajti o tem, dragi prijatelj, da je tudi raz strogo narodno stališče, dvomljiva politična potreba teh napisov, o tem sem prepričan tudi jaz. Na Dunaju smo namreč mi Slovenci od nekdaj na sumu, da se hočemo z vso naglico popolnoma otresti nemškega jezika, liki mogočni Čehi. Mi ubogi reveži, ki smo vsled svoje etnografične lege odkazani na ta »posredovalni jezik« ter bomo, dokler bo obstojala Avstrija! Žal, da je tako — a prav zaradi tega bi kot realni politiki to lahko semtertje priznali, mesto da trdovratno tajimo. Ne vem, če bi s kakim lojalnim priznanjem ne vzeli nemškim ministrom iz rok glavnega orožja ter ne prisilili vlade v marsikatero koncesijo, kateri zapira sedaj pot prav naša idealna narodna — t e o r i j a, ki je od prakse oddaljena prilično prav toliko, kakor severni tečaj od južnega. — Odnehanje glede samoslovenskih napisov v Ljubljani, ki nam mesto dandanes itak sprominjajo le v Potemkinovo vas, bi morda napravilo na Dunaju tako blag utis, da bi pridobili s tem par slovenskih šol.«

(Dalje prihodnjič.)

VELETRGOVINA ŽITA IN MOKE **A. VOLK** LJUBLJANA RESLJEVA CESTA 2
LASTNI AVTOMATIČNI VALJČNI MLIN.
Priporoča po najnižjih cenah razne mlevske proizvode in vse vrste žita kakor tudi pšenično moko iz prvovrstnih banaških mlinov.
SPECIJALNA TRGOVINA KRMIL.
Brzoj.: Volk Ljubljana. Zahtevajte cenik! Telefon štev. 2449.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/I.
prodaja samo na debelo
PREMOG tu- in inozemski za industrije in domačo kurjavo, KOVAŠKI PREMOG vseh vrst, KOKS, livarski, plavžarski, plinski, BRIKETE.

H. SUTTNER - LJUBLJANA -
Ure, zlatnine in srebrnine
Lastna protokolirana tovarna v Švici

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe
Ivan Jelačin
Ljubljana
Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode
Točna in solidna postrežba!
Zahtevajte cenik!

L. M. ECKER sinova
Stavbinska, galanterijska in ornamentska
kleparnica.
Oblastveno dovoljeno podjetje za izvrševanje vodovodnih del in centralnih kurjav.
Ljubljana, Slomškova ul. 4
Telefon 2933 int.

Trgovci in industrijci
TRGOVSKI — LIST! —
se priporoča za
oglašanje inseratov!

LJUBLJANA - GREGORČIČEVA ULICA 23 - TEL. 2552
TISKARNA MERKUR TRG.-IND. D. D.
SE PRIPOROČA ZA TISK VSAKOVRSTNIH TISKOVIN ZA TRGOVCE, OBRTNIKE, INDUSTRIJCE IN URADE.
LASTNA KNJIGOVEZNICA.

Uredja dr. IVAN PLESS. — Za trgovsko-industrijsko d. d. »MERKUR« kot izdajatelja in tiskarja: O. MIHALEK, Ljubljana.